

A szegedi radikális párt mozgalma a polgárság tömörítésére.

— A radikális pári értekezlete. —

(Saját tudósítónktól.) A szegedi Polgári Radikális Párt vezetősége szombaton este rendkívül látogatott pártértekezletet tartott, amelyen a párt politikai kérdéseit és a helyi szervezkedés föladatait vitatták meg. A fölszólalások kapcsán érdekes és értékes megállapítások kerültek felszínre a forradalmi blokk pártjának helyzetéről, valamint a polgári középosztály politikai megszervezkedésének szükségességéről és jelentőségéről.

Az értekezletet Juhász Gyula, a párt alnöke nyitotta meg, aki üdvözölte a feltűnő nagy számban megjelent tagokat és rámutatott arra, hogy elérkezett az ideje annak, hogy a komoly szervezkedés megkezdődjék.

Ezután Schweiger Miksa párttitkár szólt föl és kiemelte, hogy a polgári radikális pártnak meg kell alkotnia a polgári középosztály politikai pártszervezkedését, amely ennek az értékes társadalmi osztálynak létfeltétele. Politikai képtelenség — mondotta, — hogy a polgári radikális párt beleolvadjon a Károlyi-pártba, amely utóbbi csak az elmúlt hónapokban tette teljesen magáévá a polgári radikális párt programját.

Ezután dr. Eisner Manó emelkedett szólásra, akinek tartalmas fejtegetései élénken és plasztikusan világítottak rá a polgárság tömörítésének halaszthatatlan fontosságára.

— Nagyok most a politikai tájékoztatás nehézségei — mondotta, — mert a világtörténelemben páratlan sulyu és jelentőségű események után, de nyilván még további kiszámíthatatlan lehetőségek előtt állunk. Nem szabad feledni, hogy a dicsőséges magyar forradalom csak részjelensége a világforradalmi mozgalmaknak, amelyek még korántsem záródtak le. A magyar forradalom voltaképpen a háború folytatása ellen való forradalmi népakarat kitörése volt és a társadalmi és gazdasági következmények, küzdelmek még csak ezután következnek. Ezek szükségessé teszik a tiszta és a való helyzetnek megfelelő pártalakításokat; a polgárság nem folytathat öngyilkos strucc-politikát és a maga részéről is le kell vonnia az osztályharc tanulságait. A ragyogó politikai öntudatu szociáldemokrácia megalkuvás nélkül az osztályharc alapján áll és e harcot egy pillanatra sem függesztette föl. Az élet törvénye a küzdelem, erről a fejlődés érdekében sem szabad lemondani. A távolabbi program kérdése ma kevésbé fontos, mint a háború likvidálásának gondja. A politikai erkölcs nem kívánja meg azt, hogy a legtávolabbi célt kitűzésekkel csupán későbbi nemzedékek érdekei szolgáltatassanak, a jelen nemzedéke megkivánhatja, hogy legfontosabb életjait megővja. *Félő, hogy a háború fölszámolása árnyatalanul terhel majd a polgárságot, ha politikailag elkeveredik.* A polgári középosztály és a munkásság érdekei sokban találkoznak, de nem haladnak végig ez uton. Ha az új alkotmány kétes lesz, a népképviselőt egybegyűl, a pártok különállása magától be fog következni.

Szociáлизmus és szociáldemokrácia nem azonos fogalmak. Az első egy sokféle elágazó tudományos világnézet foglalata; utóbbi az ipari munkásság politikai harci szervezete a kommunista szociális tanai alapján. A szociáлизmus felöleli az összemberiség érdekeit, a szociáldemokrácia azonban a saját uralma elkövetkezéséért harcol. Ezzel az uralommal járna az állami mindenhatóság állapota és a szabad verseny, az egyéni kezdeményezés megszűnése. A *polgári radikáлизmus tudományos alapja az úgynevezett liberális szociáлизmus*, amely a munkanélküli jövedelem és a kapitalista igazságtalanságok megszűnését attól várja, hogy a földet a sokaság tulaj-

donává téve, eltörlik a hübéri földbirtok állapotát, amiáltal egyensúlyi helyzet jönne létre a munkabérek és a földmivelés, a tökélyesség és a földjáradék között. E mellett a rendszer mellett, amely a tudományos irodalomban s pl. Angliában uralkodó megmaradna az egyéni szabadság és kezdeményezés, a szabad verseny is, az *állami mindenhatóság káros hatásai nélkül.*

Osztálytudatos polgárt érdekei és eszményei e szerint tiszta polgári pártba vezethetnek csak. A Károlyi-párt lelkes és öntudatos politikai alakulat, de a fentiek szerint nem áll homogén elemekből és erői elhelyezkedésénél fogva mostani radikáлизmus *sükségképpen tompulni fog.* Ezenfelül régebbi politikai gyökerei is konzervatívabbak, a mi későbbben éreztetni fogja hatását.

Fölszólítja a párttagokat lelkes munkára a párt megszervezésében és erőssé tételében; ha a párt tekintélyes és erős lesz, olyan célokat fog szolgálhatni, amelyek az egész emberiség kulturációjai.

Dr. Eisner nagy tetszéssel és tapsal fogadott beszéde után dr. Szekerke Lajos szólt föl. Elszörnyedve látja a polgári társadalom indolenciáját, amelyet ezekben a kétszeresen nehéz napokban tanusít. A párt programját mindenkivel meg kell ismertetni röpiratokkal és nyilvános gyűlések után.

Dr. Vág Sándor fölhívja az értekezlet figyelmét a Szabad Egyetem keretében megalkult Szabad Lyceumra, amely népszerű előadásokat fog tartani a republikánus eszmékről. Kéri a tagok részvételét.

Dr. Krausz József megdöbbenve látja, hogy olyan társadalmi osztályok csatlakoztak a szociáldemokrata párthoz, amelyek tulajdonképpen nem is gondolkodtak hovatarozandóságukról. Kérde, *milyen módon akarja a párt vezetősége azokat a magasabb szellemi munkásokat a maga részére meghódítani*, amelyek most csak kényszerből csatlakoztak a szociáldemokrata párthoz.

Dr. Eisner Manó válaszában kifejtette, hogy ez a politikai elhelyezkedés merőben alkalmi és nem felel meg azok társadalmi és gazdasági helyzetének, amelynek irányában ez a mozgalom vissza fog fejlődni. A polgárság politikai harakirit követne el önmagán, ha érdekeivel és eszményeivel ellentétes állást foglalna el.

Az értekezlet helyesléssel fogadta Eisner válaszát, aki után dr. Mezei Pál arról beszélt, hogy a jelen a fontos és csak a jelen biztosítása után kell a jövőről gondoskodni. Agitálni kell, a kormány rendeleteinek eleget kell tenni és amit a kormány kér, meg kell adni, mert most a *tett propagandája* a fontos.

Dr. Rottenberg Pál és Schweiger Miksa fölszólalása után Juhász Gyula mondott köszönetet a fölszólalóknak abban a reményben, hogy a kitűzött cél nemcsak nemes, hanem győzelmes is lesz.

Végül bejelentette még az elnök, hogy a Központi Radikális Párt vezetőségének a megbízásából *december elsején nagygyűlést tartanak*, amelyen a központ részéről dr. Kadosa Marcel fog megjelenni.

A kereskedőkről.

Ugyyszólván tegnap tartotta a Szegedi Lloyd 50 éves jubileumát, amelyen magasztalta a kereskedelmi testület volt vezetőségét, ünnepelte a jelen volt polgármestert, aki kereskedelem pártolónak mutatkozott be, megtapsolta a Lloyd történetének megíróját és megválasztotta az új elnökséget.

Ez tegnap történt és nem volt senkinek sem ellenvetése ez ellen, sőt abból, hogy a polgármester bizonyos fogadalmat tett a kereskedőknek a jövőt illetően, bizalomteljesen néztünk a jövő bizonytalan kontúrjai felé.

Ismétlem: ez tegnap történt.

Azóta nagy idő telt el. Régi elvek sutba dobattak s mintegy tisztító fürdő után többek orációját a puritanizmus, az altruizmus, a radikáлизmus pirja ülte meg, még, hogyha nemrég a megszünt munkapárt itteni utolsó választásának irányítói, vezetői is voltak; mindezek ugyyszólván átmenet nélkül egy borzasztó nagy felfedezésre ébredtek. Arra, hogy eddig a politikai álmot aludták, hogy róluk nélkülök intézkedtek, tettek, vettek, hogy az eddigi, a kor követelményeinek abszolút meg nem felelő, magasztalt és dicsőített vezetők nem törődtek sem velük, sem az általuk folyton követelt áraknak felfelé való srófolásával, hogy nem iparkodtak megakadályozni egyesek meggazdagodását, mások önrehabilitását és főleg, hogy nem tudták megérteni a kor szavát és egy pillanat alatt eltűnni a föld színéről, el onnét, ahova a közbizalom állította, ahol még tegnap dicsőítették és helyet adni az akarnokoknak, azoknak, akik nem várják azt az elavult sablont, hogy kiválásszák sem azt, hogy érdemeket szerezzenek, hanem akik maguk mutatnak rá önönmagukra és eddig senki által sem felfedezett érdemeikre, amelyek parancsoló érvényesülést kívánnak, követelnek!

Hiszen lehet, hogy ez így vagy csakis így helyes, mert — sajnos — az emberek nagy tömege szívesen szeret felejteni és a felkelő nap felé rohanni. Helyes az is — amit sokan nagyon régen sürgettek, hogy végre ébredjen a kereskedőség is öntudatra, szervezkedjék, tömörüljön politikai párttá, kövessen éppugy, mint az agráriusok, radikális politikát, szakítson a megalkuvás semmit sem hozó és mondogó rendszerével, követelje az általa viselt óriási terheknek megfelelő politikai sulyt és képviselőt stb. Mindez helyes és hogy ha most, a demokratikus korszakban lehet csak ennek megvalósítását remélni, mit jelent ez? Jelenti azt, hogy az eddigi, erre érdemesnek talált és elismert vezetőséget le kell bunkóznunk? Jelenti azt, hogy ezeket be kell mocskolni? Vagy azt, hogy megfelelő kiegészítést követelve és keresztülvive, egy emberként álljunk ott, ahol állunk kell! Azt hiszem, lehet, hogy tévedek, hogy a kereskedőség nagyon sokat árt magának avval, ha eddigi vezetőire anatómát kiált, hiszen maguk választották őket, maguk állították oda, ahol vannak. És azt hiszem, hogy még nem vagyunk oly borzasztó erősek, nem vagyunk még oly sokan, hogy ki-debassuk azokat, akiknek évtizedek gazdag tapasztalatai áll a hátuk mögött.

Ne essen a kereskedőség ismét abba a hibába, amelyben eddig volt, hogy a politikai hullámok által hagyta magát sodorni. Nem való a kereskedőségnek ez a függőségi viszony. A kereskedő és kereskedelem legyen szabad, legyen önálló, legyen független a politika mindennapi változásaitól, legyen egy dologban egygyé és nagy, kitartó és tántoríthatatlan, abban, hogy higgadt és komoly kereskedő tud lenni, hogy önállóan és egyedül tudja dolgait intézni. Hiszen oly óriási feladatok előtt állunk, oly iszonyatos terhek várnak reánk, oly

